# U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **JUDr. R. P.,** zast. advokátkou JUDr. Jitkou Mothejzíkovou, se sídlem AK Vodičkova 28, Praha 1, proti žalovanému: **předseda Krajského soudu v Ústí nad Labem,** se sídlem Národního odboje 1274, Ústí nad Labem, o návrhu na vyloučení soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem Mgr. Václava Trajera, JUDr. Ivy Kaňákové a JUDr. Markéty Lehké, Ph.D., z rozhodování v řízení o žalobě podané proti rozhodnutí předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. Spr 5640/2010 ve znění dodatku Spr 5781/2010 a Spr 110/2011,

takto:

I. Soudci Mgr. Václav Trajer, JUDr. Iva Kaňáková a JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování v řízení o žalobě podané proti rozhodnutí předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem o rozvrhu práce na rok 2011 sp. zn. Spr 5640/2010 ve znění dodatku Spr 5781/2010 a Spr 110/2011.

II. Věc se přikazuje k rozhodování Krajskému soudu v Praze.

## O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal dne 16. 2. 2011 žalobu proti rozhodnutí předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále „krajský soud“) o rozvrhu práce krajského soudu po rok 2011, současně jako žalovaného označil ministerstvo spravedlnosti; žaloba byla podána u Městského soudu v Praze.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 A 35/2011 byla výrokem I. žaloba proti žalovanému ministerstvu spravedlnosti odmítnuta, žaloba proti předsedovi krajského soudu byla výrokem II. citovaného usnesení postoupena Krajskému soudu v Ústí nad Labem.

Dne 17. 6. 2011 bylo Nejvyššímu správnímu soudu doručeno podání Krajského soudu v Ústí nad Labem, v němž se uvádí, že vzhledem ke skutečnosti, že předmětná žaloba směřuje proti Krajskému soudu v Ústí nad Labem a předsedovi zdejšího soudu,

považují se všichni soudci senátu 15 A za podjaté a tedy za vyloučené z projednávání věci. Současně krajský soud s ohledem na procesní ekonomii oslovil účastníky v souladu s ust. § 9 odst. 3 s.ř.s. s tím, aby se vyjádřili, ke kterému soudu by považovali za vhodné přikázat věc k vyřízení. Předseda krajského soudu JUDr. Kohoutek navrhl přikázání věci Krajskému soudu v Hradci Králové, zástupkyně žalobce navrhla Městský soud v Praze.

Nejvyšší správní soud posoudil podaný návrh a dospěl k závěru, že je důvodný.

Jak již zdejší soud uvedl ve svém rozhodnutí ze dne 19. 5. 2010, č. j. Nao 33/2010 - 11, které se týkalo věci obdobné, *„(p)rincip nestranného, nezávislého a spravedlivého rozhodování představuje základní pilíř a předpoklad fungování soudní moci; tento princip jsou proto všichni soudci povinni ctít a naplňovat.*

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci mj. i tehdy, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti.

Podle ustanovení § 8 odst. 3 s. ř. s. soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Jelikož v daném případě byla podána žaloba brojící proti rozhodnutí předsedy krajského soudu, tj. věc se týká předsedy soudu ve smyslu citovaného ustanovení, je dána pravomoc a příslušnost k rozhodnutí o vyloučení Nejvyššímu správnímu soudu.

Z ustálené judikatury zdejšího soudu a také Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález sp. zn. I. ÚS 167/94, sv. 6, nález č. 127 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na http://nalus.usoud.cz). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i

přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález sp. zn. II. ÚS 105/01, sv. 23, nález č. 98 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na http://nalus.usoud.cz).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, sp. zn. 4 As 14/2004 (www.nssoud.cz) uvedl, že *„integrální součástí práva na spravedlivý (fair) proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat šířeji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04). Místopředseda krajského soudu je podle § 119 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, orgánem státní správy soudu. Podle § 30 odst. 2 citovaného zákona místopředsedové krajského soudu vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu krajského soudu a státní správu okresních soudů, které patří do jeho obvodu, v rozsahu stanoveném tímto zákonem. Podle § 121 odst. 3 citovaného zákona vykonávají místopředsedové krajského soudu státní správu krajského soudu (Městského osudu v Praze a okresních soudů v jeho obvodu v rozsahu určeném předsedou krajského soudu). ... Postavení soudců ve vztahu k místopředsedovi soudu, u něhož sami působí, kdy takový místopředseda může v zákonem stanovených případech vykonávat ve vztahu ke jmenovaným soudcům úkoly státní správy, by mohlo zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti těchto soudců, a to tím spíše, že vyloučení*

*soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti.*"

Lze tak shrnout, že při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (z novější judikatury Ústavnímu soudu k tomu viz např. nález ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05). Takto viděno není vhodné, aby soud rozhodoval o správnosti a zákonnosti postupu a rozhodnutí svého funkcionáře, jelikož tento má (kromě jiného) vůči soudcům určitá potencionální oprávnění (např. právo podat kárnou žalobu), která by ve svém souhrnu zmíněné zdání nezávislosti a nestrannosti mohla narušit (viz rozhodnutí NSS ze dne 19. 5. 2010, č. j. Nao 33/2010-11).

Za této situace jsou shora označení soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem vyloučeni z projednávání a rozhodování v předmětné věci (§ 8 odst. 3 s. ř. s.).

Podle ust. § 9 s. ř. s. Nejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. Věc lze rovněž přikázat jinému než místně příslušnému soudu také tehdy, je-li to z důležitého důvodu vhodné.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že byly naplněny zákonné předpoklady pro přikázání věci jinému krajskému soudu, přitom účastníci řízení takový návrh učinili. Nejvyšší správní soud neshledal vhodným přikázání věci ke Krajskému soudu v Hradci Králové, jak navrhoval předseda Krajského soudu v Ústí nad Labem, a to pro dřívější působení žalobce u tohoto soudu, resp. v obvodu tohoto soudu; z důvodu značného zatížení Městského soudu v Praze neakceptoval Nejvyšší správní soud ani návrh žalobce přikázat věc tomuto soudu, rozhodl proto, že věc bude přikázána ke Krajskému soudu v Praze.

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s. a contr.).

V Brně dne 24. června 2011

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu